

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Навчальна програма	6
Список рекомендованої літератури	19
Орієнтовний перелік питань із засвоєння навчальної дисципліни «Криміналістика»	26
Термінологічний словник	37
Загальні методичні рекомендації до вирішення тестів	50
Завдання для виконання тестів.....	51
Відповіді на питання в тестах.....	181

ВСТУП

---

1. Криміналістика – це наука, яка на підставі наукових досліджень і розробок пропонує науково обґрунтовані та перевірені практикою засоби, прийоми й методи розслідування злочинів та судового розгляду матеріалів кримінальних проваджень.

Криміналістика допомагає встановити достовірні дані, проникнути в невідоме, таємне. У повсякденному житті криміналістику пов'язують з детективними історіями Агати Крісті й Артура Конан Дойля про досвідчених слідчих, славетних експертів, однак сутність криміналістики не зводиться до поверхневого рівня детективного жанру.

Навчальні плани закладів вищої освіти передбачають вивчення дисципліни «Криміналістика». Оволодіння криміналістичними знаннями охоплює не лише засвоєння теоретичних положень цієї науки, а й відпрацювання практичних умінь і навичок застосування сучасних техніко-криміналістичних засобів, прийомів і методів виявлення, фіксації, вилучення слідів та інших предметів, що можуть набути статусу речових доказів у кримінальному провадженні.

Педагогічна практика засвідчує, що найефективнішому засвоєнню саме теоретичних положень криміналістики, які висвітлено в програмі курсу, сприяє самостійна перевірка здобувачами власного рівня знань.

2. Криміналістика в тестах – це самостійна навчально-наукова робота з окремих тем криміналістики, здійснювана здобувачами вищої освіти під час підготовки до іспиту. Нині більшість закладів вищої освіти надає перевагу тестовому контролю знань. Під час складання тестів здобувачі можуть не лише перевірити власний рівень знань з криміналістики, а й отримати нові знання шляхом самоконтролю.

3. Перед тим як розпочати виконання тестів, здобувачу необхідно уважно ознайомитися з методичними вказівками та рекомендованою літературою. Крім перелічених джерел, доцільно використовувати найновіші накази, рекомендації МВС України та Національної поліції України з окремих аналізованих питань.

Здобувачу для якісного виконання тестів слід опрацювати монографії (щонайменше 1–2), підручники (2–3), навчальні та навчально-практичні посібники (не менше ніж 3), статті у всеукраїнських юридичних виданнях («Право України», «Вісник Верховного Суду України», «Вісник прокуратури», «Юридична Україна», «Науковий вісник НАВС» (не менше ніж 5). Пріоритет слід надавати джерелам, що вийшли друком упродовж останніх років.

4. Під час організації самостійної роботи перед здобувачами вищої освіти викладач формулює завдання, пов'язані з необхідністю засвоєння освітнього матеріалу без безпосередньої його участі. Залежно від задуму він визначає час виконання самостійної роботи в процесі навчальних занять, узгоджує її з іншими видами освітньої діяльності, пропонує конкретні завдання, проводить інструктаж щодо їх виконання, з'ясовує повноту, глибину й обсяг обов'язкового виконання завдань, здійснює допоміжні заходи (консультації, спостереження, співбесіди) з опосередкованого управління діяльністю здобувачів і діагностування якості самостійної роботи.

Мета і завдання навчальної дисципліни «Криміналістика»

Метою викладання навчальної дисципліни «Криміналістика» є засвоєння базових теоретичних положень криміналістики, оволодіння практичними навичками, які необхідні для виявлення, фіксації, вилучення та дослідження слідів і речових доказів під час розслідування злочинів та провадження окремих слідчих (розшукових) дій.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Криміналістика» є:

- комплексний розгляд теоретичних основ науки криміналістики;
- опанування студентами понятійного апарату науки криміналістики;
- вивчення закономірностей злочинної діяльності та механізму вчинення злочину;
- набуття вмінь використовувати зазначені закономірності в діяльності з виявлення, фіксації, вилучення та зберігання доказів;
- ознайомлення студентів із сучасними методами збирання й дослідження доказів;
- оволодіння практичними навичками щодо застосування сучасних методів криміналістики в практичній діяльності з розслідування та попередження злочинів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти повинні:

знати:

- предмет криміналістики, місце криміналістики в системі юридичних наук;
- систему криміналістики, характеристику складових системи криміналістики;
- закономірності об'єктивної дійсності, що вивчає криміналістика;
- завдання криміналістики на сучасному етапі розвитку суспільства;
- поняття, сутність і класифікацію методів криміналістики, критерії допустимості спеціальних методів криміналістики в кримінальному провадженні;
- поняття криміналістичної ідентифікації, її значення в слідчій, експертній і судовій діяльності, наукові засади криміналістичної ідентифікації;
- поняття та класифікацію ідентифікаційних ознак, вимоги до них;
- поняття і сутність ідентифікаційного поля й ідентифікаційного періоду;
- види та форми криміналістичної ідентифікації, об'єкти і суб'єкти криміналістичної ідентифікації;

- поняття, сутність і наукові засади криміналістичної діагностики;
- поняття, завдання та джерела криміналістичної техніки, правові, організаційні, етичні й тактичні засади використання техніко-криміналістичних засобів;
- особливості застосування судової фотографії для фіксації окремих об'єктів: місця події, трупа, речових доказів, живих осіб;
- особливості застосування судового відеозапису, його види, методи, прийоми і засоби;
- предмет, систему і завдання трасології, наукові засади трасології;
- види та характеристику слідів людини, транспортних засобів, знарядь злочину й інструментів;
- поняття судової балістики, її наукові засади, види та характеристику об'єктів балістичного дослідження;
- поняття, види та наукові засади криміналістичного дослідження документів;
- поняття письма, письмової мови та почерку, ознаки письмової мови і почерку, їх класифікацію та ідентифікаційне значення;
- види підробки документів, ознаки зміни тексту документа та способи їх виявлення;
- правила поводження з предметами й документами, що є речовими доказами;
- метод словесного та суб'єктивного портрета;
- поняття, завдання, значення й види використання спеціальних знань у кримінальному провадженні;
- поняття, сутність і види судових експертиз, систему судово-експертних закладів України;
- поняття і види зразків для порівняльного дослідження, вимоги до них, правила й тактику отримання зразків;
- поняття криміналістичної тактики, її систему та завдання, взаємозв'язок криміналістичної тактики з криміналістичною технікою і методикою;
- поняття та класифікацію криміналістичних версій, етапи їх побудови й перевірки;
- поняття, сутність і види тактичних операцій (комбінацій), їх значення та використання в розслідуванні злочинів;
- поняття та сутність тактичного рішення, умови, що визначають прийняття і реалізацію тактичних рішень;
- поняття, сутність і види слідчих ситуацій, компоненти слідчих ситуацій;

- тактичні особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій;

- поняття, сутність і завдання криміналістичної методики, принципи та джерела криміналістичної методики;

- поняття, сутність й елементи криміналістичної характеристики злочинів;

уміти:

- аналізувати й оцінювати первинну інформацію, яка містить ознаки злочину;

- використовувати техніко-криміналістичні засоби для виявлення, фіксації та вилучення слідів, інших речових доказів, фіксації перебігу та результатів слідчих (розшукових) дій;

- кваліфіковано готувати і призначати різні види криміналістичних та інших експертиз;

- використовувати під час розслідування злочинів дані криміналістичних обліків;

- формулювати версії;

- тактично кваліфіковано проводити слідчі (розшукові) дії.